

1

2

Poststuk met een verhaal

De 34-jarige dienstplichtig huzaar Johannes Hendrik van den Bos uit Zaandam ontvangt een op 7 mei 1940 per expresse verzonden dienstkaart op 8 mei 1940 met de oproep zich 'onverwijld' te melden bij zijn eenheid.

DOOR **Peter Prins**

Ook zijn zwager, Cornelis Hendricus van den Bos (geen familie), ontvangt zo'n kaart. Twee dagen later zijn ze dood, omgekomen bij het Duitse bombardement op de Nieuwe Alexanderkazerne in Den Haag in de vroege ochtend van 10 mei. Zij behoren tot de eerste slachtoffers van de Duitse inval en bezetting.

Familiegeschiedenis

Dit poststuk (AFB. 1+2) is aanleiding voor een verhaal over een familiegeschiedenis die na 80 jaar nog steeds wordt megedragen in de hoofden en harten van de getuigen van toen. De postzegels zijn helaas verwijderd, maar de kaarten vestigen de aandacht op een deel van de geschiedenis die slechts bij weinigen bekend is. In de naoorlogse literatuur gaat het vooral om de Slag om de Residentie. De Nederlandse verdediging van de vliegvelden Ypenburg, Ockenburg en Valkenburg, waar veel Duitse vliegtuigen worden vernietigd en beschadigd, krijgt de aandacht. Verondersteld wordt dat Hitler de aan-

val op Engeland heeft moeten uitstellen vanwege de grote verliezen aan vliegtuigen rond Den Haag. De soldaten in de Alexanderkazerne zijn dan allang dood en begraven.

Amersfoort

Johannes van den Bos gaat na de oproep op reis naar het 3e Regiment Huzaren aan de Rijsschool Cavalerie in de Willem III-kazerne in Amersfoort. Zijn toen 5-jarige dochter Greta zwaait hem uit als hij aan boord gaat van de Zaandammerboot naar Amsterdam, omdat er die dag geen trein rijdt. Ze herinnert zich dat hij een vreemd voor gevoel had, hoewel hij sinds september 1939 al eerder opgeroepen was geweest.

Zijn zwager Cornelis van den Bos (AFB. 3) gaat ook naar Amersfoort. Vandaar gaat hun eenheid met Ierse paarden per trein op weg naar Den Haag. In de avond van 9 mei krijgen ze onderdak in de Willem Alexanderkazerne. De paarden beneden in de stal, de huzaren op de hoozolder ervoven.

Den Haag

De Nederlandse regering houdt rekening met een Duitse aanval, maar niet specifiek daar en in die nacht. Boven de Noordzee cirkelen in de vroege donkere uren van 10 mei Duitse bommenwerpers die tot opdracht hebben de vliegvelden rond de Residentie te bombarderen. Om 04.00 uur Nederlandse tijd bombarderen zij Legerkamp Waalsdorp. Ook de Nieuwe Alexanderkazerne aan de Oude Waalsdorperweg is een doelwit, om te voorkomen dat het garnizoen naar buiten zal gaan om de regering en de koninklijke familie te beschermen. Volgens overlevering is de klok in de Alexander-

3

4

5

kazerne om 04.15 uur, het tijdstip van bombarderen, stil blijven staan. Bij het bombardement komen 66 soldaten om het leven. Er zijn meer dan 150 gewonden. Ook worden meer dan 100 paarden gedood, een deel moet zwaar gewond worden afgemaakt door dierenartsen. Zij zijn de eerste Nederlandse slachtoffers van de Duitse inval die bij de Slag om de Residentie in en om Den Haag zeker 546 Nederlandse soldaten het leven kostte. Aan Duitse kant worden 2.735 soldaten en 400 vliegtuigen uitgeschakeld.

De huzaren van den Bos worden zwaargewond naar het Bronovo ziekenhuis overgebracht. Volgens het overlijdensregister van Zaandam zou Johannes om 05.00 uur zijn overleden en Cornelis om 06.00 uur. Zij zijn daarmee de eerste Zaandamse oorlogsslachtoffers (AFB. 4).

Eerste oorlogsslachtoffers

In 1942 wordt in de Militaire Erehof op de Algemene Begraafplaats aan de Haagse Kerkhoflaan een monument geplaatst (AFB. 5) met de namen van uiteindelijk 167 soldaten die bij de Slag om de Residentie zijn omgekomen en hier zijn begraven. De in de naoorlogse jaren

georganiseerde herdenkingen worden in de jaren zeventig gestopt.

Sinds tien jaar organiseert de Stichting Herdenking Militaire Erehof 's-Gravenhage jaarlijks weer een herdenking. Op 4 mei 2016 heeft de Haagse burgemeester Van Aartsen een klein monument onthuld in de muur voor het Internationaal Strafhof, aan de Oude Waalsdorperweg, dat is gebouwd op de plek van de enige jaren geleden afgebroken Alexanderkazerne.

Recent is een initiatief genomen om de gevallen, die in vijf kisten boven elkaar zijn begraven, een fatsoenlijke en officiële begraafplaats te geven. Veel gevallen soldaten van de Slag om de Residentie liggen verspreid op kerkhoven in en rond Den Haag. En aan de Kerkhoflaan liggen ze anoniem in een massagraf. Er is na de oorlog niet erg respectvol omgegaan met de gevallen. De begraafplaats kon nabestaanden niet aanwijzen waar hun gesneuvelde dierbaren lagen. Het idee is nu om naast de officiële nationale erevelden Loenen en Grebbeberg een derde nationaal ereveld te creëren, waar elke overledene een eigen graf en steen krijgt.

Bombardementen

Johannes Hendrik van den Bos liet een vrouw en vier kinderen na. In 1946 overlijdt ook zijn vrouw, een zuster van mijn grootvader. Zijn zwager Cornelis van den Bos liet een vrouw na. De jongste dochter van Johannes, de in 1935 geboren Greta, gaat jaarlijks op 10 mei naar de herdenking in het militair erehof in Den Haag, waar haar vader in een anoniem graf begraven ligt. In 2019 ontvangt zij het postuum aan haar vader toegekende Oorlogsherinneringskruis met de gesp 'Nederland Mei 1940' (AFB. 6). In 1948 werd al aan zijn zwager dit kruis toegekend. Daar moest wel f 2,75 voor betaald worden. Waarschijnlijk was het geld er niet om ook voor Johannes een

6

herinneringskruis aan te vragen.

De familie van den Bos wordt in en na de oorlog nog zwaarder getroffen. Twee familieleden, Arie van den Bos, een broer van Johannes Hendrik, en Herman Looijengoed (een neef), worden tewerkgesteld in Duitsland, en komen in april 1945 om het leven bij langdurige Russische bombardementen op Breslau. In Velsen komt een familielid om bij een Engels bombardement op de Hoogovens. Hoe de oorlog nog steeds doorwerkt, blijkt bij een familiebijeenkomst in 2020. De dochter van Arie van den Bos kan nog steeds niet praten over haar nooit teruggekomen vader. In mei 1945 was ze 10 jaar oud en wachtte ze vergeefs op haar vader. Na 75 jaar zit het verdriet van het nog gemis diep verborgen (AFB. 7).

Voor meer informatie: www.oorlogsgravenhaag.com, Facebook: Stichting Herdenking Militaire Erehof 's-Gravenhage, ereveldenhaag@gmail.com

7